

Link do produktu: <https://quaestio.com.pl/idea-i-panstwo-korona-krolestwa-czech-w-latach-14571547-13-p-29.html>

Idea i państwo. Korona Królestwa Czech w latach 1457-1547 (13)

Dostępność	Publikacja w opracowaniu
Numer katalogowy	41
Podtytuł	Tom VI. Rex decus Ferdinandus. Kolejny Habsburg na czeskim tronie. Część 1. Stany wobec panującego
Autor/Autorzy	Bogusław Czechowicz
Oprawa	mięka

Opis produktu

Streszczenie

Tom szósty obejmuje tylko pierwsze dwudziestolecie rządów Ferdynanda I w Koronie Czeskiej – do nieudanego powstania stanów czeskich z roku 1547. Podzielono go na dwie części. Pierwsza, niniejsza, przynosi ogląd państwa jakby z perspektywy społeczeństwa krajów koronnych, które dokonuje brzemiennej w skutki wyboru po tragicznej śmierci Ludwika. Odmienne niż w dotychczasowych opracowaniach, wyakcentowano dualistyczny charakter objęcia władzy przez Habsburga, władzy elekcyjnej w Czechach, oraz dziedzicznej na Morawach oraz Śląsku i Łużycach. Powtórna analiza znanych od dawna źródeł ujawniła nie brane dotąd pod uwagę aspekty elekcji w 1526 roku, jak choćby role w niej księcia Karola I Minsterberskiego (ziębicko-oleśnickiego).

Rozdział drugi przedstawia poczynania nowego króla w sferze organizacyjnej i prawodawczej – działania powszechnie określane jako centralizacja władzy. Wiąże się to także z zasadniczą wymianą kadr politycznych, zwłaszcza z odejściem szarej eminencji czeskiej polityki minionych bosko 30 lat, Zdeňka Lva z Rožmitála.

W kolejnym rozdziale, najobszerniejszym, przedstawiono panoramę społeczeństw krajów koronnych, które – jak świadczą o tym obficie cytowane źródła – powoli zmierza w kierunku przekształcenia się w jedno społeczeństwo Korony Czeskiej, przynajmniej w odniesieniu do niektórych przedstawicieli elit politycznych, zwłaszcza Pernštejnów. Rozdział jest mozaiką postaw, przy czym okazuje się, że czeski nacjonalizm nie jest przypisany do utrakwizmu czy braci czeskich, ale cechuje też wielu prominentnych przedstawicieli katolickiej magnaterii. Ujawnia się różne pojmowanie interesu państwa, nie zawsze uwarunkowane narodowościami, konfesyjnie czy stanowo – obserwować możemy też przejawy swoistego makiawelizmu, dostosowywania opinii do realizacji aktualnych interesów. Ta mozaika ujawnia wszakże, jak ważną wciąż rolę, w zasadzie wciąż bezkonkurencyjną, ma do odegrania jaki zwornik państwa jeden człowiek – monarcha.

Rozdział uzupełnia przegląd i próba interpretacji kreacji architektonicznych chyba ściśle powiązanych z czeskim, w mniejszym stopniu morawskim nacjonalizmem o niejasnym obliczu – charakterystyczne i wyjątkowe w skali Europy dachy namiotowe czeskich świątyń, jak utrakwistycznych (np. Praga, Kutna Hora, Chrudim, Časlav, Litomierzyce, Louny), tak i katolickich (np. Czeskie Budziejowice, Pilzno, Uście nad Łabą), znanych też z Moraw (Ołomuniec) i Śląska (Świdnica). Dachy takie wieńczyły też pałacowy segment Zamku Praskiego czy ratusz w Pardubicach. Jawią się jako nawiązanie do namiotów Narodu Wybranego, stawianych w czasie czterdziestoletniej wędrówki z Egiptu do Ziemi Obiecanej. Wciąż jednak jest wiele pytań związanych z tą osobliwą formą architektoniczną).

Ostatni rozdział powraca do spraw podejmowanych już obszernie w omie poprzednim, czyli do spraw tureckich i reformatorskiego ekstremizmu. Z perspektywy katolickiej, królewskiej postrzegane były w koincydencji, jako kara za odstępstwo od rzymskiej ortodoksji (Turcy jako bicz Boży), zarazem jako dywersja „na tyłach” prawowiernego chrześcijaństwa, które w osobach Habsburgów bierze na siebie brzemień jego obrony przed Islamem. Rozdział przynosi przegląd inicjatyw artystycznych – od fortyfikacji po medale – związanych z turecką agresją i stosunkiem do niej uwarunkowanym konfesyjnie.

Szczególnie interesująco jawi się tu program realizowany przez legnicko-brzesko-wołowski Piasta, który stał w opozycji wobec Habsburga. Z jednej strony, dopóki mógł, wspierał coraz bardziej ekstremistycznie ustosunkowanego reformatora Kaspra ze Schwenkfeldu, z drugiej – kontaktując się z Hohenzollernami, w tym i środowiskiem Albrechta pruskiego, tworzył ideowy fundament nowego pojmowania chrześcijaństwa, którego źródła tkwią z Biblii i osobistym doświadczeniu Ziemi Świętej, a cele wiążą się z batalią o prawo własności do dziedzictwa rozpiętego między Salomonem a Chrystusem, bez woli oddania go islamskim władcy Nowego Rzymu, jak też pozostawienia w orbicie oddziaływania skompromitowanego Rzymu papieża.

Spis treści

Wstęp

1. Staro-nowe problemy z objęciem tronu czeskiego

1.1. Powrót Habsburgów na tron świętego Wacława

1.2. Król elekcyjny czy dziedziczny?

2. Nowe porządki, nowi ludzie, nowe zasady

2.1. Urzędy i urzędnicy

2.2. Sejmy i podatki

2.3. Weterani schodzą ze sceny

3. *Čechové Slezanům a na Moravu, ze Slezska a z Morawy do Čech*. Korona Czeska – stan czy stany świadomości

3.1. W zgiełku źródeł pisanych

3.2. Źródła „nieme” – architektura

4. *Das Evangelium gehet endlich Heller auf*. Problemy z reformacjami i... Turkami

4.1. Wróg zewnętrzny i wewnętrzny

4.2. Pułapki ekstremizmu

Zakończenie

Wykaz źródeł i literatury.

Spis ilustracji

Summary

Indeks osobowy

Indeks topograficzny